

Şlomo Sand

YAHUDİ

HALKI

NASIL

İCAT

EDİLDİ

KITABI MUKADDES'TEN SİYONİZME

Türkiye için özel önsöz

Yahudi Halkı Nasıl İcat Edildi?

Kitabı Mukaddes'ten Siyonizme

YAHUDİ HALKI NASIL İCAT EDİLDİ?

Kitabı Mukaddes'ten Siyonizme

Orijinal adı: Matai ve-ekh humtsa ha'am na yehudi?

© Shlomo Sand

Yazan: Şlomo Sand

Fransızca'dan çeviren: Işık Ergüden

Türkçe yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

I. baskı / Şubat 2011 / ISBN 978-605-111-976-2

Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Yavuz Korkut

Baskı: Görsel Dizayn Ofset Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.

Atatürk Bulvarı Depo İte Alışveriş Merkezi A5 Blok

4. Kat No: 405 İkitelli OSB - Başakşehir / İSTANBUL

Tel: (212) 671 91 00

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 1 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Yahudi Halkı Nasıl İcat Edildi?

Kitabı Mukaddes'ten Siyonizme

Şlomo Sand

Çeviren: Işık Ergüden

Basel Natşeh'e;
özgürlük, eşitlik ve kardeşlik içinde yaşamayı arzulayan
onun kuşğından bütün İsraili ve Filistinlilere.

Tel-Aviv, 2008.

İçindekiler

Türkçe baskıya önsöz	11
Önsöz/Bellek yığınlarının karşısında	17
Hareketli kimlik ve Vaat Edilmiş Toprak	18
Aşlanmış bellek ve karşı-tarih	32
I/Ulus yapımı. Egemenlik ve eşitlik.....	43
“Söz dağarcığı”-halk ve kavim	45
Ulus-duvarlar arasına kapatmak ve sınırlandırmak	53
İdeolojiden kimliğe	62
Etnik mitten yurttaş imgelemine.....	68
Ulusun “prensi” entelektüel.....	78
II/“Mit-tarih”. Başlangıçta Tanrı halkı yarattı.....	89
Yahudi döneminin taslağı.....	91
“Mit-tarih” olarak Eski Ahit	98
İrk ve ulus.....	105
Tarihçiler tartışması.....	109
Ulus-yanlısı bakış/“Doğu”dan görünüm	116
Etnisist bir evre-“Batı”dan görünüm.....	126
Siyon’da tarihyazımının başlangıcı	131
Politika ve arkeoloji.....	139
Toprak isyan ediyor	148
Metafor olarak Kitabı Mukaddes.....	156
III/Sürgünün icadı. Din yayma ve din değiştirme.....	163
MS 70.....	164
Sürülmeden sürgün-bulanık bölge tarihi.....	172
Farkında olmadan göç etmiş “halk”	180
“Ülkede yaşayan halklardan çok kişi Yahudi oldu”	187
Hasmonlar Yahudiliği komşularına dayatıyor	193
Helenistik bölgeden Mezopotamya’ya.....	201
Roma İmparatorluğu’nda Yahudiliğin yayılması	208
Haham Yahudiliği dünyasında din değiştirme	215
Yahudiye sakinlerinin “üzücü” kaderine dair	222
Bellek ve “ülke halkı”nın unutulması	227

IV/Suskunluk yerleri. Kayıp (Yahudi)

zamanın peşinde	237
“Mutlu Arabistan”-Himyar Yahudiliği benimsiyor.....	240
Fenikeliler ve Berberiler-esrarengiz kraliçe Kahina.....	248
Yahudi kağanlar mı? Doğuda tuhaf bir imparatorluk yükseliyor.....	262
Hazarlar ve Yahudilik-bir aşk hikâyesi.....	271
Hazar geçmişi karşısında modern araştırma.....	283
Muamma-Doğu Avrupa Yahudilerinin kökeni.....	293
V/Ayırım. İsrail’de kimlik politikası.....	307
Siyonizm ve kalıtımsallık	315
“Bilimsel” oyuncak bebek ve ırkçı kambur	332
“Etnik” bir devlet inşa etmek.....	342
“Yahudi ve demokratik”-zıt kavramlar mı?	356
Küreselleşme çağında etnokrazi	374
Teşekkür	381
Dizin	383

Türkçe baskıya önsöz

Bu kitap Türkçede, ülkemin silahlı kuvvetleri tarafından silahsız dokuz sivil Türk'ün öldürüldüğü trajik olaydan kısa süre sonra çıkıyor. Ben eğer devletin resmi bir temsilcisi olsaydım, tüm kalbimle özür dilerdim; ama basit bir yurttaş olarak, ne yazık ki elimden gelen yalnızca utanç duymak.

Bu olay, Türkiye ile İsrail arasındaki özel ilişkileri düşündükçe beni daha da üzdü. Öncelikle Osmanlı İmparatorluğu'nun, ardından da modern Türkiye'nin, bağrında yaşayan Yahudi azınlığa gösterdiği hoşgörü geleneğini bilince, bu durum hayli hayli üzüntü verici. Her devletin ve her iktidarın tarihinde karanlık evrelerin yanında aydınlık evreler de vardır. Ancak Yahudi kökenli her İsraili, XV. yüzyıl sonundan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun İspanya ve Portekiz'den kovulan Yahudileri kabul ettiğini hatırlamalıdır. Keza, 450 yıl sonra, Nazilerin giriştiği soykırımdan kaçan Yahudilere Türklerin yardımı da unutulamaz. Bütün bu nedenlerle –ve elbette başka nedenlerle de– kitabımın Türk okurlara sunulabilmesinden mutluluk duyuyorum.

Kitabım 2008 başında İsrail'de yayımlandığında “tuhaf” diye nitelenebilecek bir şekilde karşılandı: Kitap görsel ve işitsel medyanın büyük ilgisini çekti ve böylelikle ben de defalarca televizyon ve radyo yayınlarına davet edildim. Yazılı basın da oldukça geniş bir şekilde ve daha ziyade olumlu bir ilgi gösterdi. Buna karşılık, benim etrafımdaki tarihçiler loncası kitaba karşı akademik zafer çığlıkları attı ve bir süre sonra “Siyonist” bloglarda ateşli bir şekilde halk düşmanı ilan edildim. Bu farklı değerlendirmeler karşısında okurlar benden yana olmayı seçtiler: Kitap on dokuz hafta boyunca İsrail'in en çok satanlar listesinde yer aldı.

Bu durumu iyi anlamak için Siyonizm-yanlısı gözlükleri çıkar-

mak ve İsrail'in gözlerinin içine bakmak gerekir. Ben tuhaf bir toplumda yaşıyorum; İsrail'i demokratik bir devlet olarak tanımlamanın güçlüğünü bu kitabın sonunda ayrıntılı olarak belirttim (birçok eleştirmenin öfkesini de bu çekti). İsrail devleti, kendini, kabul gören hudutları içinde (işgal toprakları hariç) mevcut toplumsal gövdenin temsilcisi olarak değil, Yahudi halkının devleti olarak sunduğundan demokratik tanımını yapmak güçtür.

İçinde bulunduğumuz XXI. yüzyıl başında İsrail'in yasalarının ruhu, İsrail devletinin, İsraililerin ihtiyaçlarına değil, hâlâ dünya Yahudilerinin ihtiyaçlarına cevap vermesini gerektirmektedir; toprakları üzerinde yaşayan ve bu yerin diliyle kendini ifade eden yurttaşları için değil, bir "etnik yapı"nın hayali soydaşları için emek harcamasını gerektirmektedir. Gerçekten de, Yahudi bir aneden doğan herkes, "halka aidiyet hissetmeden", New York'ta ya da Paris'te huzur içinde yaşarken, İsrail'in egemenliği altına gelip yerleşme niyeti hiç olmasa da, İsrail'in kendisine ait olduğundan gayet emin olabilir. Buna paralel olarak, Yahudi dünyasından olmayan ama Yafa ya da Nasıra'da doğmuş ve daimi olarak burada yaşayan biriye, içinde yaşadığı devletin sürekli kendisine karşı koyduğunu hissedecektir.

Bununla birlikte, İsrail'de liberal çoğulculuğun ender rastlanan bir türü gelişmiştir. Bu çoğulculuk, savaş döneminde kuşkusuz bozulmakta ama daha sakin dönemlerde düzgün işlemektedir. İsrail'deki sanat çevrelerinde Siyonist olmayan bakış açıları ifade edilebilmektedir; Arapların siyasi partileri (devletin Yahudi karakterini tartışmamak koşuluyla) yasama seçimlerine katılabilmektedir ve devletin seçilmiş yöneticilerini sertçe eleştirmek daima mümkündür. Basın yayın hakkı, ifade özgürlüğü ve derneklere, örgütlere katılım hakkı korunmaktadır; sonuç olarak, çoğulcu ve korunaklı bir kamusal uzam mevcuttur. Bütün bunlar bu kitabın 2008 yılında ilgiyle, sorgulamalar ve duyarlı tepkilerle okurlarca kabul edilmesini mümkün kılmıştır.

Dahası, belli bir "seçkin medya", oldukça uzun süreden beri çok sayıda ulusal miti kaldırıp bir köşeye atmıştır. Gazeteci, köşe yazarı ve eleştirmenlerin bir kuşağı anne babalarının ideolojik referanslarını artık sürekli tekrarlamaya istekli değiller ve esin kaynaklarını New York ya da Londra'da aramayı tercih ediyorlar. İsrail'in kültürel alanı da küreselleşmenin saldırgan kuşatıcılığına maruz kaldı ve "kurucular kuşağı"nın beslendiği Siyonist efsaneleri bir yana attı.

"Post-Siyonizm" adıyla bilinen entelektüel akım, marjinal bir

Şlomo Sand

YAHUDİ HALKI NASIL İCAT EDİLDİ

KITABI MUKADES'TEN SİYONİZME

Yahudi halkı ne zaman ortaya çıktı? Dört bin yıl önce mi, yoksa bir ulus oluşturmak için hayali bir halk yaratmak isteyen XIX. yüzyıl tarihçilerinin çabasıyla mı?

Yahudiye'de yaşayan halk MS 70'te Kudüs'ün düşüşüyle mi sürüldü, yoksa bu, Yahudi geleneğine sızan bir Hıristiyan söylencesi mi? Peki, bu insanlar sürülmediyse, ne oldular?

Bu soruların cevabını arayan Şlomo Sand, Yahudilerin "uzun tarihine" doğru ilgi çekici bir yolculuğa çıkarıyor okuru.

Yahudi Halkı Nasıl İcat Edildi Yahudilerin tarihi kökenlerine ilişkin soru ve sorunları irdelerken, İsraililerin yurttaşlık konumunu da masaya yatıran son derece özgün ve cesur bir çalışma.

ISBN 978-605-111-976-2

Sertifika No: 11940